

GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ELEKTRONİK MÜHENDİSLİĞİ

ELM426 Akıllı Elektrik Şebekeleri ve Güç Sistemlerine Giriş

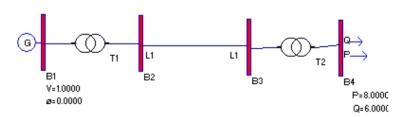
Proje Ödevi

Hazırlayanlar

1) 1901022050 Merve Tutar

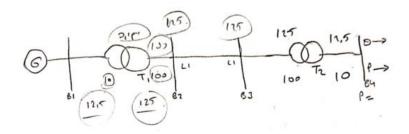
ELM426 Akıllı Elektrik Şebekeleri ve Güç Sistemlerine Giriş

Proje Ödevi

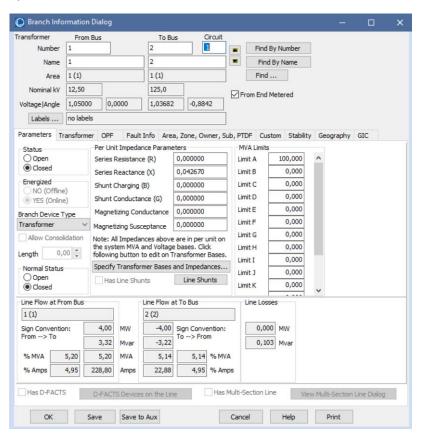
Şekil 1-4 baralı bir güç sistemi

Şekilde tek hat diyagramı görülen bir güç sistemindeki transformatörler 15MVA gücünde, seri reaktansı X=10%pu ve $10\Delta/100$ Y kV gerilim seviyelerinde çalışmaktadır. İletim hattının seri reaktans değeri, X= $50\Omega'$ dur. Sistem 10MVA'lık (8MW +j6MVAr) yükü beslemektedir. Sbase=10MVA ve Vbase=12.5kV alarak ve jeneratörün iç direnci ihmal ederek sistem elemanlarının birim değerlerini bulun. Herhangi bir güç sistem analiz programı ile aşağıdaki adımları uygulayın ve sonuçları yorumlayın.

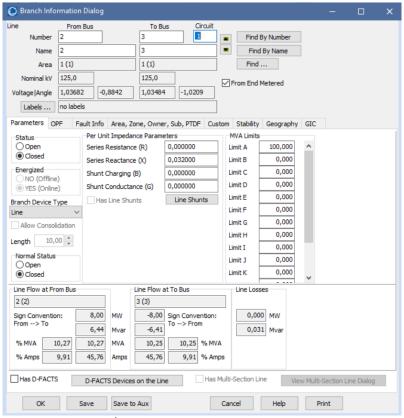
$$X7_1 = 0,1.$$
  $\left(\frac{100}{125}\right)^2 \left(\frac{10}{15}\right) = 0,04267$
 $X7_2 = 0,1$ $\left(\frac{100}{125}\right).$ $\left(\frac{10}{15}\right) = 0,04267$

Transformatörler için:

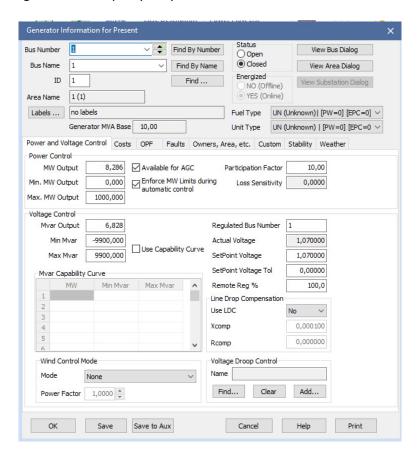
Şekil 1. Tranformatörlerin birim değerlerinin değiştirilmesi

İletim hattı için:

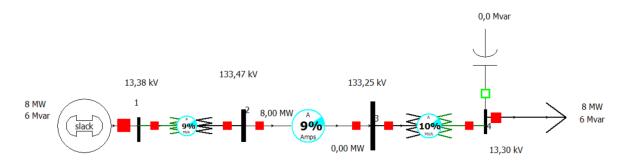

Şekil 2.İletim hattının birim değerinin değiştirilmesi

1. Generator gerilimini 1.07pu ayarlayın.

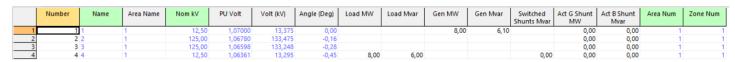

Şekil 3. Generator gerilimi 1.07 pu ayarlanması

Şekil 4. Generator gerilimi 1.07 pu ayarlandığında hat analizi

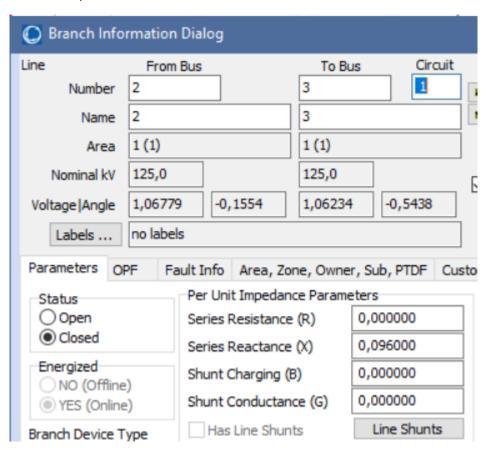
2. Yük akışı analizini Newton-Raphson metodunu kullanarak çözün.

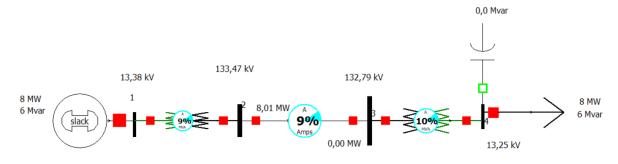
Şekil 5 . Generator gerilimi 1.07 pu iken Newton-Raphson analizi

3. Hat reaktansını üçe katlayın ve yük akışı analizi yapın.

 $Zpu = 3 \times 0.032 = 0.096 pu$

Şekil 6. Hat reaktansının üçe katlanarak değiştirilmesi

Şekil 7. Hat reaktansını üçe katlandığında hat analizi

Şekil 8. Hat reaktansı üçe katlandığında Newton-Raphson analizi

4. Aktif güç P' yi sabit tutarak reaktif güç Q' yu 0.1 pu ile 2 pu değerleri arasında değiştirerek yük akışı analizi yapın.

Sbase=10MVA

 $10MVA = (8MW + j6MVAr) \rightarrow 1pu$

0.1 pu -> 0.6 MVAr

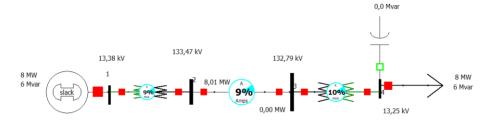
0.6 pu -> 3.6 MVAr

1.2 pu -> 7.2 MVAr

1.8 pu ->10.8 MVAr

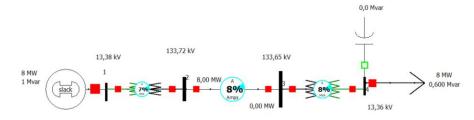
2.0 pu -> 12 MVAr

1 pu:

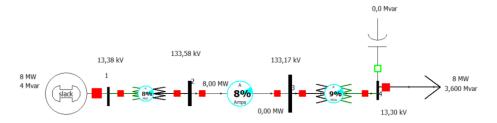
Şekil 9. 6 MVAr için yük akış analizi

0.1 pu:

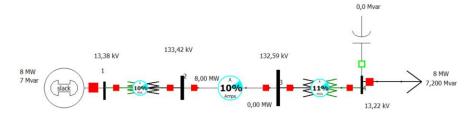
Şekil 10. 0.6 MVAr için yük akış analizi

0.6 pu:

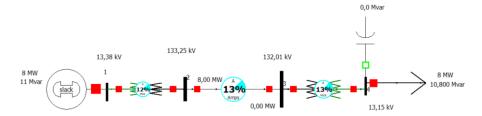
Şekil 11. 3.6 MVAr için yük akış analizi

1.2 pu:

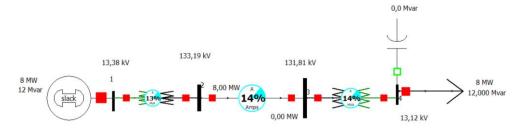
Şekil 12. 7.2 MVAr için yük akış analizi

1.8 pu:

Şekil 13. 10.8 MVAr için yük akış analizi

2 pu:

Şekil 14. 12 MVAr için yük akış analizi

Newton raphson analizleri:

Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
1 1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			8,00	0,70		0,00	0,00	1	1
2 2	2	1	125,00	1,06975	133,719	-0,16						0,00	0,00	1	1
3	3	1	125,00	1,06917	133,646	-0,54						0,00	0,00	1	1
4 4	4	1	12,50	1,06893	13,362	-0,71	8,00	0,60			0,00	0,00	0,00	1	1

Şekil 15. 0.6 MVAr Newton Raphson Analizi

	Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
- 1	1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			8,00	3,72		0,00	0,00	1	1
2	2	2	1	125,00	1,06866	133,582	-0,16						0,00	0,00	1	1
3	3	3	1	125,00	1,06536	133,170	-0,54						0,00	0,00	1	1
4	4	4	1	12.50	1.06394	13.299	-0.71	8.00	3.60			0.00	0.00	0.00	1	1

Şekil 16. 3.6 MVAr Newton Raphson Analizi

Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
1 1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			8,00	7,38		0,00	0,00	1	1
2 2	2	1	125,00	1,06733	133,416	-0,16						0,00	0,00	1	1
3 3	3	1	125,00	1,06075	132,594	-0,54						0,00	0,00	1	1
4 4	4	1	12,50	1,05789	13,224	-0,72	8,00	7,20			0,00	0,00	0,00	1	1

Şekil 17. 7.2 MVAr Newton Raphson Analizi

	Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
1	1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			8,00	11,09		0,00	0,00	1	1
2	2	2	1	125,00	1,06599	133,249	-0,16						0,00	0,00	1	1
3	3	3	1	125,00	1,05609	132,011	-0,55						0,00	0,00	1	1
4	4	4	1	12,50	1,05177	13,147	-0,72	8,00	10,80			0,00	0,00	0,00	1	1

Şekil 18. 10.8 MVAr Newton Raphson Analizi

	Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
1	1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			8,00	12,33		0,00	0,00	1	1
2	2	2	1	125,00	1,06554	133,192	-0,16						0,00	0,00	1	1
3	3	3	1	125,00	1,05452	131,815	-0,55						0,00	0,00	1	1
- 4	4	4	1	12 50	1.04971	13.121	-0.72	8.00	12 00			0.00	0.00	0.00	1	1

Şekil 19. 12 MVAr Newton Raphson Analizi

5. Reaktif güç Q' yu sabit tutarak aktif güç P' yi 0.1 pu ile 2 pu değerleri arasında değiştirerek yük akışı analizi yapın.

 $10MVA = (8MW + j6MVAr) \rightarrow 1pu$

0.1 pu -> 0.8 MW

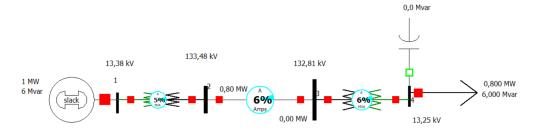
0.6 pu -> 4.8 MW

1.2 pu -> 9.6 MW

1.8 pu ->14.4 MW

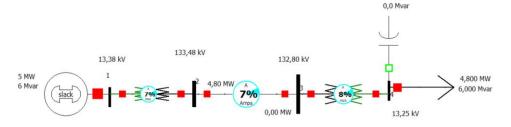
2.0 pu -> 16 MW

0.1 pu:

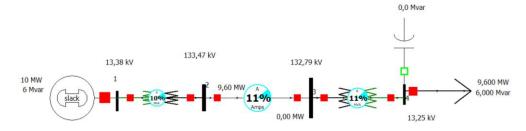
Şekil 20. 0.8 MW için yük akış analizi

0.6 pu:

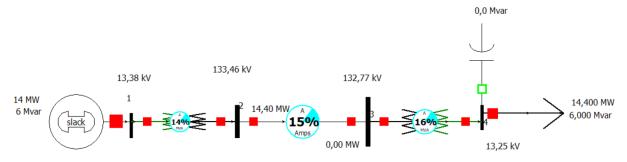
Şekil 21. 4.8 MW için yük akış analizi

1.2 pu:

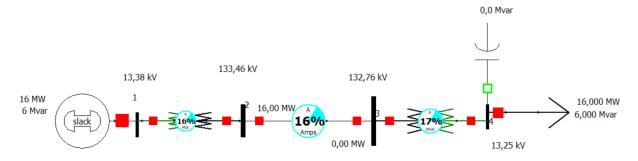
Şekil 22. 9.6 MW için yük akış analizi

1.8 pu:

Şekil 23. 14.4 MW için yük akış analizi

2.0 pu:

Şekil 24. 16 MW için yük akış analizi

Newton raphson analizleri:

	Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
1	1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			0,87	5,97		0,00	0,00	1	1
2	2	2	1	125,00	1,06784	133,480	-0,02						0,00	0,00	1	1
3	3	3	1	125,00	1,06248	132,810	-0,06						0,00	0,00	1	1
4	4	4	1	12.50	1.06013	13 252	-0.08	0.80	6.00			0.00	0.00	0.00	1	1

Şekil 25. 0.8 MW Newton Raphson Analizi

	Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
1	1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			4,80	6,07		0,00	0,00	1	1
2	2	2	1	125,00	1,06780	133,476	-0,09						0,00	0,00	1	1
3	3	3	1	125,00	1,06238	132,797	-0,33						0,00	0,00	1	1
4	4	4	1	12,50	1,06001	13,250	-0,43	4,80	6,00			0,00	0,00	0,00	1	1

Şekil 26. 4.8 MW Newton Raphson Analizi

Şekil 27. 9.6 MW Newton Raphson Analizi

	Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
1	1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			14,40	6,35		0,00	0,00	1	1
2	2	2	1	125,00	1,06772	133,464	-0,28						0,00	0,00	1	1
3	3	3	1	125,00	1,06216	132,770	-0,98						0,00	0,00	1	1
4	4	4	1	12.50	1.05978	13,247	-1.29	14,40	6.00			0.00	0.00	0.00	1	1

Şekil 28. 14.4 MW Newton Raphson Analizi

	Number	Name	Area Name	Nom kV	PU Volt	Volt (kV)	Angle (Deg)	Load MW	Load Mvar	Gen MW	Gen Mvar	Switched Shunts Mvar	Act G Shunt MW	Act B Shunt Mvar	Area Num	Zone Num
- 1	1	1	1	12,50	1,07000	13,375	0,00			16,00	6,46		0,00	0,00	1	1
2	2	2	1	125,00	1,06768	133,460	-0,31						0,00	0,00	1	1
3	3	3	1	125,00	1,06206	132,758	-1,09						0,00	0,00	1	1
4	4	4	1	12.50	1.05967	13,246	-1.43	16.00	6.00			0.00	0.00	0.00	1	1

Şekil 29. 16 MW Newton Raphson Analizi

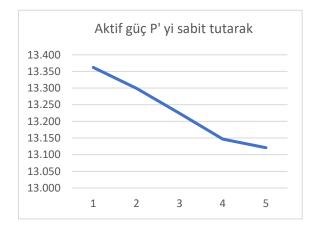
6. Sonuçları inceleyerek hat sonu gerilimindeki düşümü değerlendiriniz.

Tablo 1. Aktif güç P' yi sabit tutarak

Q birim değeri	Gerilim (kV)
0.1 pu	13.362
0.6 pu	13.299
1.2 pu	13.224
1.8 pu	13.147
2.0 pu	13.121

Tablo 2. Reaktif güç Q' yu sabit tutarak

P birim değeri	Gerilim (kV)
0.1 pu	13.252
0.6 pu	13.250
1.2 pu	13.249
1.8 pu	13.247
2.0 pu	13.246

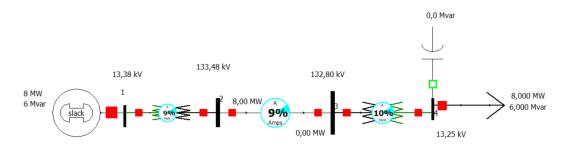
Şekil 30. Q sabit olduğunda gerilim düşümü grafiği

Şekil 31. P sabit olduğunda gerilim düşümü grafiği

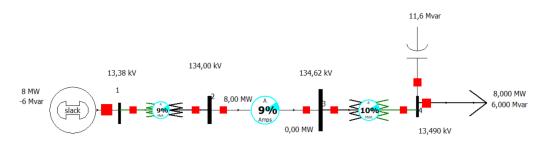
- 2. adımda gerilime bakıldığında 1.06361 pu olduğu görülmektedir. 3. adımda hat reaktansını üçe katlayıp yük akışı analizi yaptığımızda gerilimin 1.05995 olduğu görülmektedir. Gerilim düşüşü olduğu gözlemlenmiştir.
- 4. adımda ve 5. adımda yapılan işlemlerin de da aynı şekilde gerilim düşümüne sebep olduğu Tablo 1, Tablo 2 , Şekil 30 ve Şekil 31 de görülmektedir.

7. Hat sonu gerilimini arttırmak için kullanılabilecek metotlar üzerinde düşününüz (aşağıdaki faktörleri incelerken hat reaktansının basamak 8 deki değerle mukayese edeceksiniz).

Şekil 32. İlk durumda hattın durumu

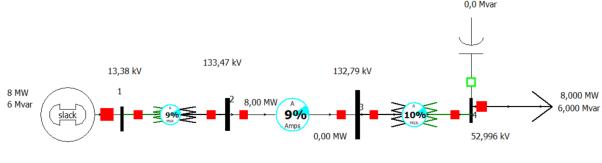
a) Paralel kompanzasyon. (Hat sonundaki busbar bilgilerini değiştirerek paralel C veya B ekleyiniz).

Şekil 33. Paralel kompanzasyon uygulanan hattın durumu

Paralel C eklendiğinde hat sonu gerilimi 13.490 kV'a yükselmiştir.

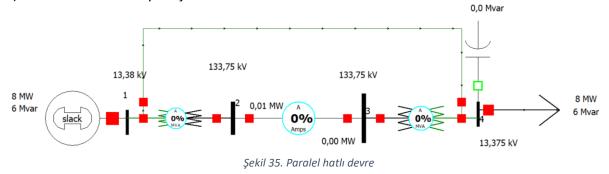
b) Ayarlı trafo. (T2 transformatörüne ait bilgileri değiştirerek dönüştürme oranını değiştiriniz).

Şekil 34. Ayarlı Trafo

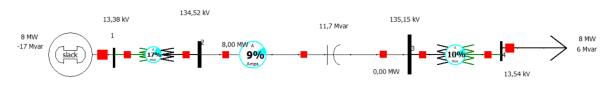
4. baranın gerilimi 50kV olarak değiştirilip transformatörün dönüştürme oranı değiştirilmiştir. Hat sonu gerilimi 52.996 kV'a yükselmiştir.

c) Paralel ikinci bir hat yerleştiriniz .

Paralel ikinci bir hat yerleştirildiğinde hat sonu gerilimi 13.375 kV'a yükselmiştir.

d) Hatta seri kompansazyon uygulayınız (hat reaktansını azaltınız).

Şekil 36. Seri kompanzasyon

Seri kompanzasyon, kondansatörün seri olarak eklenmesiyle gerçekleştirildi. Hat sonu gerilimi 13,41 kV'a yükseldi.

e) İletim hattı gerilim seviyesini arttırınız. (Bunun için iletim hattının baz empedansını ve hat empedansının pu değerini yeniden hesaplamanız gerekecektir. Transformatörler için 10/200 dönüştürme oranını kullanınız).

$$\frac{10}{200} = \frac{12.5}{250}$$

$$X_{T_1} = X_{T_2} = \frac{1}{10} \left(\frac{200}{250}\right)^2 \left(\frac{10}{15}\right) = 0.042$$

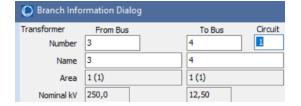
$$2e = \frac{\sqrt{6}^2}{56} = \frac{(250)^2}{10} = 62502$$

$$2pv = \frac{2x}{26} = \frac{50}{6250} = 0.008$$

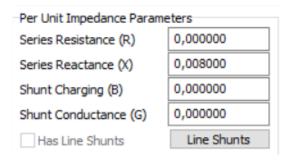
Şekil 37. Yeni değerlere sahip hat

Şekil 38. 1. transformatöre ait bilgiler

Şekil 39. 2. transformatöre ait bilgiler

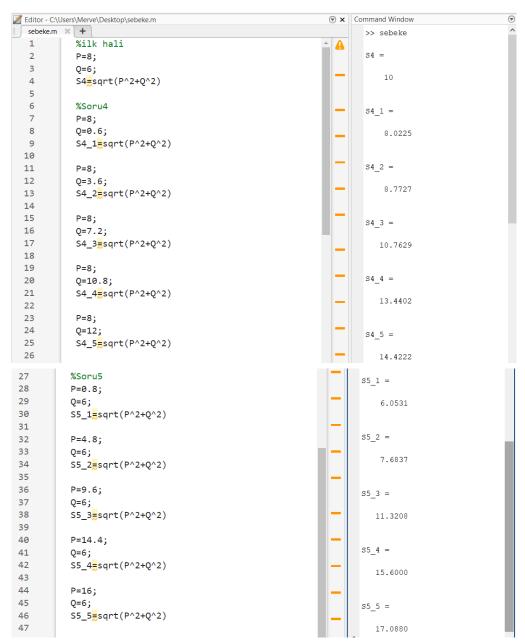
Şekil 40. İletim hattının yeni reaktans değeri

Hat sonu gerilimi 13.31 kV'a yükseldi.

8. Elde ettiğiniz sonuçları tartışınız her bir metodun avantajlarını ve dezavantajlarını değerlendiriniz.

Hat sonu gerilimini arttırmak için kullanılabilecek metodları değerlendirdik. Paralel kompanzasyon, ayarlı trafo, paralel ikinci hat, seri kompanzasyon ve iletim hattı gerilim seviyesini artırma yöntemlerini inceledik. Her bir metodun avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Paralel kompanzasyon, reaktansı azaltarak gerilim düşüşünü azaltabilir, ancak kondansatörlerin dayanıklılığına dikkat edilmelidir. Ayarlı trafo, dönüştürme oranını ayarlayarak hat sonu gerilimini kontrol edebilir, ancak yük değişimlerine karşı sınırlı tepki gösterebilir. Paralel ikinci hat, güç kapasitesini artırarak gerilim düşüşünü minimize eder, ancak yüksek maliyetlidir. Seri kompanzasyon, reaktansı azaltarak gerilim düşüşünü minimize edebilir, ancak rezonans sorunlarına neden olabilir. İletim hattı gerilim seviyesini artırma, voltaj düşüşünü azaltabilir, ancak yüksek yatırım maliyeti ve transformatör güçlendirme gereksinimleri bulunmaktadır. Optimal çözüm genellikle sistem gereksinimlerine, maliyet faktörlerine ve altyapıya bağlıdır, bu nedenle bir kombinasyon kullanmak genellikle en etkili yaklaşım olabilir.

9. Her bir deney seti için tek bir değere ait fazör diyagramını çiziniz.

Şekil 41. P ve Q değerleri ile S değerinin hesaplanması

Şekil 41'de görüldüğü gibi sorulardaki P ve Q değerleri kullanılarak S değeri hesaplanmıştır. Fazör diyagramını çizmek için bu 3 değer gereklidir. Değerler yerine konularak fazör diyagramı aşağıdaki gibi çizilir.

